

FINANSIELLA TJÄNSTER

Finansiella tjänster utgör en viktig del av EU:s insatser för att fullborda den inre marknaden inom ramen för den fria rörligheten för tjänster och kapital. Framsteg mot integration har kommit i olika faser enligt följande uppdelning: 1) Avlägsnande av nationella inträdeshinder (1957-1973) 2) Harmonisering av nationell lagstiftning och politik (1973-1983) 3) Fullbordandet av den inre marknaden (1983-1992) 4) Skapandet av den gemensamma valutan och perioden före krisen (1999-2007) Reformerna efter krisen (från 2007). Förenade kungarikets utträde ur EU medför en rad nya utmaningar med potentiella konsekvenser för sektorn för finansiella tjänster inom och utanför EU.

RÄTTSLIG GRUND

I huvudsak utgör artiklarna 49 (etableringsfrihet), 56 (frihet att tillhandahålla tjänster) och 63 (fri rörlighet för kapital) och 114 (tillnärmning av lagstiftning för den inre marknaden) upprättande och funktion) och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) den rättsliga grunden för direktiv och förordningar som rör finansiella tjänster.

MILSTOLPAR PÅ VÄGEN MOT EN INTEGRERAD FINANSIELL MARKNAD I EU

A. Tidiga insatser för att avlägsna hinder för inträde på marknaden

Tidiga insatser för att integrera medlemsstaternas finansiella system baserades på principerna om etableringsfrihet och frihet att tillhandahålla tjänster, med samordning av lagstiftning och politik där så var nödvändigt.

Genom Romfördraget, som undertecknades 1957, skapades den gemensamma marknaden som avlägsnade hinder för den fria rörligheten för personer, tjänster och kapital mellan medlemsstaterna. I artikel 61.2 anges "Liberaliseringen av de bank- och försäkringstjänster som är förbundna med kapitalrörelser skall genomföras parallellt med den gradvisa liberaliseringen av rörligheten för kapital". Artikel 63 gav mandat till rådet att utarbeta ett program för avskaffande av befintliga begränsningar som hindrar en sådan liberalisering.

Rådet gjorde detta 1962 när det antog det allmänna programmet för upphävande av begränsningar av [friheten att tillhandahålla tjänster](#) och [etableringsfriheten](#). För att genomföra dessa program antog rådet ett antal direktiv inom försäkrings- och banksektorn mellan 1964 och 1973.

B. Harmonisering av nationell lagstiftning och politik

Harmoniseringen av medlemsstaternas lagar, förordningar och administrativa bestämmelser inleddes framför allt med rådets direktiv 1973 (första skadeförsäkringsdirektivet ([73/239/EEG](#)))^[1], 1977 (första bankdirektivet ([77/780/EEG](#)))^[2] och 1979 (första livförsäkringsdirektivet ([79/267/EEG](#)))^[3].

C. Fullbordandet av den inre marknaden

I juni 1985 publicerade kommissionen en [vitbok](#)^[4] med ett klart program och tydliga tidsramar för fullbordandet av den inre marknaden före utgången av 1992. Den innehöll ett särskilt avsnitt om finansiella tjänster (punkterna 101-107), som inleds på följande sätt: Liberaliseringen av finansiella tjänster knutna till kapitalrörelser kommer att utgöra ett stort steg mot gemenskapens finansiella integration och en breddning av den inre marknaden. Den föreslagna harmoniseringen grundades på principerna om "en enda auktorisation", "ömsesidigt erkännande" och "hemlandstillsyn". Genom Europeiska enhetsakten från 1987 infördes målet från 1985 års vitbok i EU:s primärrätt.

D. Skapandet av ett gemensamt valutaområde

I maj 1999 lade kommissionen fram handlingsplanen för finansiella tjänster (FSAP)^[5], till följd av införandet av euron och den drivkraft som detta gett för att ta itu med den kvarstående segmenteringen av EU:s finansmarknader. FSAP innehöll 42 lagstiftnings- och icke-lagstiftningsåtgärder som skulle genomföras fram till 2004.

I juli 2000 inrättade rådet (ekonomiska och finansiella frågor, Ekofin) Visemannakommittén om regleringen av de europeiska värdepappersmarknaderna under ledning av Alexandre Lamfalussy. Kommitténs slutrapport^[6], som offentliggjordes i februari 2001, innehöll en analys av det aktuella läget för EU:s finansiella marknad och ett antal rekommendationer. Det största problemet fanns ligga inom EU:s institutionella ram, som ansågs vara för stel, komplex och dåligt anpassad till förändringstakten på de globala finansmarknaderna. I rapporten föreslås vad som senare blev känt som "[Lamfalussyprocessen](#)", en lagstiftningsmetod med fyra nivåer som först användes enbart för värdepapperslagstiftningen men som senare utsträcktes till andra områden av lagstiftningen om finansiella tjänster.

FSAP var i stort sett slutförd till tidsfristen 2004, då 39 av de 42 åtgärderna antagits, och vissa gick till och med utöver vad som ursprungligen hade planerats. Två åtgärder följde under 2005, vilket innebar att endast det 14:e bolagsrättsdirektivet om gränsöverskridande flyttning av ett bolags säte kvarstod.

E. Reformen efter krisen

Perioden före 2007 kännetecknades av ökad integration och ömsesidigt beroende på finansmarknaderna, inte bara inom EU utan även globalt. Detta upphörde abrupt

[1]EUT L 228, 16.8.1973, s. 3.

[2]EUT L 322, 17.12.1977, s. 30.

[3]EUT L 63, 13.3.1979, s. 1.

[4]Vitbok från kommissionen till Europeiska rådet *Fullbordandet av den inre marknaden*, 14 juni 1985.

[5]Meddelande från kommissionen *Genomförandet av ramen för finansmarknaderna med en handlingsplan*, 11 maj 1999. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:51999DC0232&from=SV>

[6]*Visemannakommitténs slutrapport om regleringen av de europeiska värdepappersmarknaderna*, 15 februari 2001. https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/2015/11/lamfalussy_report.pdf

med utbrottet av den globala finansiella krisen 2007–2008 och den därpå följande europeiska skuldkrisen, då gränsöverskridande finansiella flöden föll kraftigt. Mellan oktober 2008 och oktober 2011 godkände kommissionen 4,5 biljoner euro i statliga stödåtgärder för att hjälpa finansinstituten^[7]. Krisen visade på det akuta behovet av reformering av den finansiella tjänstesektorn.

Därför genomförde EU en unik reform av sin existerande lagstiftning om finansiella tjänster på grundval av en internationell agenda (i vars utveckling EU spelade en viktig roll) men också reformer på eget initiativ i linje med vissa långvariga strävanden såsom fullbordandet av den inre marknaden. Kommissionen har föreslagit mer än 50 lagstiftningsåtgärder och icke-lagstiftningsåtgärder sedan krisen bröt ut. De viktigaste förslagen har skett inom ramen för EU:s flaggskeppsinitiativ, såsom bankunionen och kapitalmarknadsunionen. Reformerna efter krisen har inneburit en viss grad av centralisering och överföring av ansvarsområden från nationell nivå till EU-nivå när det gäller många aspekter av reglering och tillsyn av finansiella tjänster.

Internationella forum har i praktiken blivit huvudnivån för att fastställa regler och standarder för finansiella tjänster i den rättsliga strukturen efter krisen. Detta beror på globaliseringen och finansmarknadernas ömsesidiga beroende som växte fram under årtiondena före krisen och som blommade ut i den globala "spridningseffekten" efter det att den ursprungliga krisen bröt ut i Förenta staterna. Det rådde allmän enighet om att det fanns regleringsutmaningar som man måste ta sig an på internationell nivå. Forum och organ såsom G20, rådet för finansiell stabilitet (FSB), Baselkommittén för banktillsyn (BCBS), Internationella organisationen för försäkringstillsynsmyndigheter (IAIS) och Internationella organisationen för värdepapperstillsyn (Iosco) fick allt större betydelse och gick i många fall före EU:s beslutsprocesser.

CENTRAL EU-LAGSTIFTNING OM FINANSIELLA TJÄNSTER SOM REDAN FINNS

A. Bankverksamhet

1. Kapitalkravsdirektivet (CRD) (2013/36/EU)[8] och kapitalkravsförordningen (CRR) ((EU) no 575/2013)[9], vilka sammantaget betecknas som CRD IV.

CRD IV, som antogs 2013, är ett införlivande av Basel III-reglerna som anpassats till den europeiska banksektorn och som tar hänsyn till parlamentets [prioriteringar 2010](#). CRD innehåller bestämmelser om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och värdepappersföretag, tillsyn och bolagsstyrning. I CRR fastställs miniminivåer och regler för beräkning av kapitalkrav, likviditetsbuffertar och skuldsättningsgrader. I november 2016 föreslog kommissionen ändringar till CRD IV/CRR (kallad CRD V), huvudsakligen i syfte att avspegla den senaste utvecklingen inom Baselkommittén och FSB. I december 2017 antog kommissionen förslag om ändring av tillsynsreglerna för värdepappersföretag, som för närvarande omfattas av samma regler som banker. I maj 2019 antog medlagstiftarna ett bankreformpaket, inbegripet ändringar av kapitalkravslagstiftningen.

[7]Europeiska kommissionens pressmeddelande *Nya krishanteringsåtgärder för att undvika framtida bankakuter*, 6 juni 2012. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-570_sv.htm

2. Direktivet om återhämtning och resolution av banker (BRRD) (2014/59/EU)[10] BRRD, som antogs 2014, syftar till att förhindra räddningsaktioner för fallerande banker med hjälp av skattebetalarnas pengar genom att införa en skuldnedskrivningsmekanism ("bail-in") som säkerställer att bankens aktieägare och borgenärer står först i raden för att täcka förluster. Enligt direktivet ska medlemsstaterna också inrätta nationella resolutionsfonder som finansieras direkt av kreditinstitut och värdepappersföretag för att täcka utestående förluster. BRRD innehåller också regler för förebyggande (återhämtnings- och resolutionsplaner) och tidiga ingripanden från nationella behöriga myndigheters sida.

3. Förordningen om den gemensamma resolutionsmekanismen (806/2014)[11]

EU-ramen för bankresolution kompletteras av förordningen om den gemensamma resolutionsmekanismen (SRMR) som antogs 2014 och som innehåller bestämmelser för de medlemsstater som deltar i bankunionen. I november 2016 föreslog kommissionen ändringar av BRRD och SRMR i syfte att införliva den totala förlustabsorberingskapaciteten (TLAC) för globala systemviktiga banker (G-SIB), som säkerställer att en sådan bank, om den skulle falla, har tillräcklig kapitalbas för att möjliggöra en ordnad resolution. I december 2017 antogs ett av BRRD-ändringsförslagen ([2017/2399](#))[12] i ett snabbspårförfarande. Det gör det möjligt att skapa en ny klass av "oprioriterade" skuldvärdepapper med förmånsrätt i syfte att säkerställa att de urvalskriterier som beskrivs i TLAC-standarden är uppfyllda. I maj 2019 antog medlagstiftarna den slutliga överenskommelsen om det helhetspaket med reformer som föreslagits av kommissionen för att ytterligare stärka EU-bankernas motståndskraft och möjligheterna att låta dem genomgå resolution, inbegripet BRRD and SRMR.

B. Finansiella marknader

1. Direktivet om marknader för finansiella instrument (MiFID).

Från och med 2004 fastställde MiFID I ([2004/39/EC](#))[13] enhetliga standarder för värdepappershandel vilka lade grunden för mer konkurrens och förbättrat investerarskydd. 2014 gjordes en översyn av direktivet (MiFID II) ([2014/65/EU](#))[14] och en förordning (MiFIR) ([600/2014](#))[15] antogs, vilka nu utgör regelverket. Med den nya ramen infördes ett antal bestämmelser som syftar till att förbättra konsumentskyddet. Exempelvis får värdepappersföretagens ersättningspraxis inte stå i strid med skyldigheten att agera i kundens bästa intresse. Både MiFID II och MiFIR tillämpas sedan den 3 januari 2018.

2. Förordningen om Europas marknadsinfrastrukturer (Emir) (648/2012)[16]

Emir, som antogs 2012, innehåller bestämmelser om OTC-derivatkontrakt, centrala motparter och transaktionsregister. Emir syftar till att bevara den finansiella stabiliteten, minska systemrisken och öka transparensen på OTC-marknaden. Under 2015

[12]EUT L 345, 27.12.2017, s. 96.

[13]EUT L 145, 30.4.2004, s. 1.

[14]EUT L 173, 12.6.2014, s. 349.

[15]EUT L 173, 12.6.2014, s. 84.

och 2016 genomförde kommissionen en översyn av Emir, vilket utmynnade i två lagstiftningsändringar som föreslogs i maj och juni 2019.

C. Försäkring

1. Solvens II-direktivet (2009/138/EC)[17]

Solvens II, som antogs 2009, harmoniserade det befintliga lagstiftningen av bestämmelser för skadeförsäkring, livförsäkring och återförsäkring. I detta direktiv fastställdes bestämmelser för auktorisation för verksamheten, kapitalkrav, riskhantering och tillsyn av direktförsäkrings- och återförsäkringsbolag. Solvens II ändrades 2014 genom Omnibus II, för att beakta den nya tillsynsstrukturen och särskilt Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa). Tidsfristen för införlivande sköts senare upp och Solvens II började tillämpas den 1 januari 2016.

D. Betaltjänster

1. Det andra direktivet om betaltjänster (PSD 2) (2015/2366)[18]

PSD 2 trädde i kraft den 12 januari 2016 och blev tillämpligt den 13 januari 2018. Det fastställer strikta säkerhetskrav för elektroniska betalningar och för skyddet av konsumenternas finansiella uppgifter. Det öppnar också upp marknaden för tjänsteleverantörer som tillhandahåller betaltjänster på grundval av tillgång till information om betalkontot. PSD 2 innehåller också bestämmelser för auktorisation av och tillsyn över betalningsinstitut.

EUROPAPARLAMENTETS ROLL

Från Romfördraget 1957 fram till i dag har parlamentets roll i beslutsfattandet om finansiella tjänster vuxit från samrådsförfarandet med dess begränsningar till att bli jämbördig med rådets inom ramen för det ordinarie lagstiftningsförfarandet.

Enligt "Lamfalussyprocessen" för antagande och genomförande av EU:s lagstiftning om finansiella tjänster antar parlamentet, tillsammans med rådet, grundläggande lagar (nivå 1) enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Parlamentet har också en granskningsroll vid antagandet av genomförandeåtgärder på nivå 2.

Parlamentet har varit ett fortlöpande stöd i kommissionens arbete och det har många gånger varit pådrivande i diskussioner och kommit med egna förslag för att förtydliga sin ståndpunkt. Genom sitt proaktiva deltagande får parlamentet stor betydelse i den pågående diskussionen med kommissionen, rådet och andra internationella institutioner om hur man ska utveckla tillsyns- och regleringsstrukturen för finansmarknaderna och undersöka möjligheter att ta itu med systemriskerna.

Inom parlamentet är det utskottet för ekonomi och valutafrågor (ECON) som ansvarar för finansiella tjänster.

Efter utbrottet av den globala finansiella krisen inrättade parlamentet ett särskilt utskott för den finansiella, ekonomiska och sociala krisen (CRIS)^[19]. Dess mandat varade från

[19]Europaparlamentet, Särskilda utskottet för den finansiella, ekonomiska och sociala krisen, juli 2011 <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201109/20110901ATT25750/20110901ATT25750EN.pdf>

oktober 2009 till juli 2011. Parlamentet antog två resolutioner till följd av arbetet i CRIS-utskottet: en [resolution efter halva tiden 20100](#) och en [slutresolution 2011](#).

Dražen Rakić / Denitza Dessimirova
05/2019

